

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sertum Rutaceum Domûs Saxonicae Insigne

**Starck, Christoph Heinrich
Rechenberg, Adam**

Lipsiae, 1664

VD17 VD17 12:144264V

Bonis auspiciis sertum ipsum

[urn:nbn:de:bsz:31-131177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131177)

*Insignibus quoque habent Suis, quæ geminæ fortitudinis indicia
& incitamenta esse possint; quippè*

Marte nitet Gladius, sed Ruta in pace virefcit :

Utraque laus Stirpis propria Saxonica.

quod Epigramma est M. Petri Albini ad Augustum Electorem Saxoniam,
Comment. novo de Misnia. statim ab initio ante Præfat. Vel ut aliâ inibi
effert facie :

Saxonis in clypeo Gladii cur Ruta virefcit

Addita? Nemo illô Marte Togâque prior.

Item :

Saxo aptat lateri mucrones tempore belli:

Exornat Rutâ pace vigente Comas.

Hinc ego, cum de *Ense Electorio* fermè ante annum, tanquam de re ad bellicam fortitudinem spectante, ex hac ipsa Cathedra differuerim, jam de *Serto Rutaceo Pacis* imagine agere decrevi. Ampla quidem materia arduaque, cujus ego vix capax esse queam, cum primis ubi mentis nostræ acies aliâs tam imbecillæ, ut scientia nostra velut umbra in sole sit, ex subtili calamo nostri *Subtilitatum Architectonis Scaligeri Exercit. I. S. I. p. 4. Exercit. 107. f. 12. p. 938.* Sed spacia quæ per imbecillitatem vacua relicurus sum, humillimâ submissione explebo, adeoque prodibo tenus si non datur ultra: *JESUS* verò *Pacis Princeps* juvenilibus meis Oris benedicat ex alto: Cujus in nomine exhibemus

Bonis Auspiciis

Sertum ipsum.

Sertum Rutaceum quinque nigris & quinque
Saureis trabibus impositum, est Insigne Ducum
Saxoniam, à Friderico I. Imperatore, Bernhardo An-
haldino ejusque posteris Anno clō C LXXX. in
Comitiis Herbipolensibus collatum, ad discrimen
inter fratres aliosque agnatos faciendum.

Fascia

I.
Fascia.

§. 1. *Definitio materiae verbalis & realis.* §. 2. *Serti Etymologia latina. Ruta Graeca duplex. Una Hebraica.* §. 3. *Sertorum materia ex arboribus, fruticibus, herbis, aromatis, variis varia.* §. 4. *Non ex Ruta.* §. 5. *Serti nostri Rutacei tres descriptiones. Duæ rejectæ. Una approbata & probata.* §. 6. *Synonymia.* §. 7. *Resolutio Definitionis in Genus & Differentiam.*

II.
Flores.

Sciagraphematis hujus, quod ita Platoni dicitur in Theæteto, §. 1. materia definita est SERTUM RUTACEUM. Sertum autem, quam habeat materiam Verbalem, h. e. undè ejus nomen, Grammaticè deducatur, & realem h. e. undè h. l. confertum sit, facile constat.
Nimirum

Sertum dicitur à Serto, quod est dense & ordine sero. Coro- §. 2. nariæ enim in ejusmodi sero flores dense atque ordine concinunt. Martinius in Lexico Etymologico. Ex Ruta verò (quæ vel à Græco ῥύσμαι libero, aut ῥίω traho; vel ab Hebr. חרר Chald. Syriac. & Arab. calere, fervere, descendit) totum est contextum. Quod hic apprimè notandum est.

Etenim Sertæ ex regno vegetabili olim non unam sed variam §. 3. accepisse materiam, edocent Tabellæ Temporum. Erant quædam Oleaginea Palladi sacra, undè Statio l. 12. Thebaid. v. 492.

— — *Supplicis arbor olivæ*
vocata est, quod supplicari in manibus vel corollam ex olivæ vel ramos olivæ tenere, vel etiam his ipsis tempora velare consueverant. Sic
Æneæ

— *Oratores aderant ex urbe Latina,*

Velati ramis olivæ, veniamque rogantes.

apud nostrum Maronem L. XI. Æneid. v. 100. seqq. Hedera quoque Sertis materiam suppeditabat, eaque primùm Libero Patri tanquam inventori consecrabantur. Verùm postea usus eorum aliis com-

municatus fuit. Sui ordinis hominibus h. e. Poëtis Bacchica hæc Serra, originem docens pariter & usurpationem, imponit Ovidius Lib. I. Trist. Eleg. 6.

Si quis habet (inquit) nostri similes in imagine vultus,

Deme meis hederas Bacchica ferta Comis:

Ista decem latos felicia signa Poëtis,

Temporibus non est apta Corona meis.

Sed & hedera in frontibus Regum victricibus frondibus excrevisse legitur. Ipse etiam Alexander Magnus ex India Victor reversus, hederâ exercitum coronâsse scribitur. *Plin. lib. 16. Nat. Hist. Cap. 34. p. 230.* Lauro verò quid frequentius in conficiendis fertis adhibitum fuit? Miscet eam venustissimè cum hedera Homerus noster *Mantuanus Ecl. VIII. v. 12. 13.*

— atq; hanc, inquit, sine tempora circum.

Inter victrices hederam tibi serpere lauros.

Ab omni verò hominum genere ferta laurea adhibebantur; adeò grata omnibusq; accepta erant. In triumphis à Victoribus, à Sacerdotibus, à Poëtis tanquam Apollini sacra, & in conviviis ab iis assumebantur, qui gryphum vel convivalem quæstionem probè solvissent, uti est apud *Agellium lib. 18. cap. 2.* Imò ad inanimata, ad jacula literasq; & ad ipsa deniq; lupanaria laurum, infra suam dignitatem, applicatam fuisse ex historiis novimus. Sic ex myrto corona ovalis & sepulchralis, ex quercu civica, ex gramine obsidionalis confecta fuit. Ita alia quamplurima vel ex arboribus, fruticibus, herbis & aromatibus conferta ferta apud Historicos & Poëtis passim celebrantur. Ex pinu enim alia, alia ex Cypressso, alia iterum ex salice & populo, alia ex spica & pampino; alia ex apio, pulegio & asparago; alia ex rosa, aliisq; floribus, alia deniq; ex Cinnamomo aliisq; aromatibus conferta esse legas. Videantur *Plinius Nat. Hist. Lib. 21. Cap. IV. alibiq; Agellius lib. V. Noct. Att. Cap. 6. & alibi. Paschalius in libris de Coronis. Polydorus Virgilius de Rer. Invent. Lib. 2. cap. 17. alibiq;.*

S. 4.

Nos verò uti horum Sertorum specialiore texturem h. I. non curamus, aliisq; merito relinquimus; ita, quod ex *Ruta* in usum præcipuè publicum, alibi contextum sit, non invenimus. Ut vel ex indè de Dignitate hujus ferti nostri constare possit, quam cum multis communem habere, *Majestas Domus Saxonica* designatur. Scilicet *Ruta*

scilicet

Ruta

Ruta illi fato data, fato Ruta tenenda est,
uti pulchrè in suo canit Epico Fridericus Taubmannus. Epic. lib. 1.
Carin. 1. p. 227.

Variè verò à variis describitur. Alii id dicunt tribus §. 5.
aureis & tribus nigris trabibus impositum. Alii super Vexillo flavo
nigris quinque trabibus conspicuo sertum Rutaceum transversim ductum esse
referunt. Albinus Comment. novo de Misnia tit. 16. p. 435. Alii aliter.
Nos, secuti fidem publicam, id *nigris quinque & quinque aureis tra-*
bibus impositum esse dicimus. Rationes præterea non ficulneas
habemus, quibus hanc assertionem nostram probare possumus.
Sive enim hæc Insignia ante, sive post, accessionem *Ruta* confidere-
mus, utrobiq; omninò geminum hunc colorem nobis ipsa depin-
gunt. Ante ejus accessionem *ligna stratoria atro ac gilvo colo-*
re variata erant. Kranz. Saxon. Lib. V. c. 25. Lib. VIII. cap. 28. &
ex eo Dresserus Millen. VI. p. 415. Ubi gilvus color pro aureo per
Synecdoch. Generis pro Specie ponitur. Post ejus accessionem
curiosissimi Illustrissimorum Insignium Spectatores, (quos inter
meritò *Fabritium in Annalibus p. 16.* nominamus) *auratarum & ni-*
grarum trabium expressè mentionem fecerunt. Appello fidem
publicam. Quid? quod Serenissimum nostrum Electorem omnì
exceptione majorem horum Insignium interpretem, *superiores*
trabes nigras & inferiores gilvas aut aureas nominasse, ex
certa relatione sciamus. Quo testimonio quid certius & illustrius
esse posset?

Insignitur *Sertum* hoc aliis quoque nominibus, cum primis à §. 6.
Poëtis, qui id modò appellitant *Coronam Rutaceam,* modò *Ruteam*
sertam, modò *Corollam Rutaceam,* modò de *Ruta* plectile *sertum,* mo-
dò *καλ' ἐροχνη Rutam,* vel etiam cum additamento *Rutam Saxonam*
seu *Saxonicam.* Et hætenus evolutio definiti nostro in Sciagra-
phemate.

Sequitur nunc illud ipsum *Sciagraphema* suo cum Genere §. 7.
suâque Differentiâ formæ Conditrice. Genus est *Insigne.* Diffe-
rentia petita est à Causis. Causâ Efficiente *Friderico I. Imperatore;*
Materiali seu subjecto quasi quò, *Bernhardo Anhaltino,* quasi quod,
totâ Domo Saxonicâ. Causa Finali, *discrimine à fratribus aliisq; agnatis;*
& circumstantiis deniq; loci & temporis; uti in sequentibus vide-
bimus

bimus Lemniscis ex ferto hocce prominulis. Definitiones enim, five sint perfectæ five imperfectæ, persequi tanquam *περὶ δὲ οὐκ ἐστὶν* immediatas ad scientiam, sapientis est. *Scalig. Lib. I. de Plantis p. 210.*

LEMNISCUS I.

Sertum Rutaceum Domûs Saxonicæ est in-
signe.

I.

Fasciola.

§. 1. *Domûs Saxonica descriptio.* §. 2. *Insignium Etymologia latina & germanica. Origo, Germanicorum imprimis insigne, bellica.* §. 3. *Insignium Definitio.* §. 4. *Distinctio varia. Hoc loco in vulgaria & Ducalia, in partialia & totalia, in officii & dignitatis. Ruta ad Ducalia & partialia pertinet. Officii Electoralis insigne, sunt duo Gladii. Dignitatis Ducalis insignia jam olim splendida. Varia*

II.

Flosculi.

S. I. Duo hic explananda sunt: Unum est *Domus Saxonica* tanquam subjectum, & alterum *Insigne* ejus tanquam Adjunctum. Etenim quæquam negari nequit *Anbaldinam Domum* sibi quoque *Sertum hoc Rutaceum* vendicare: Mihi tamen cum Ea impræsentiarum nihil est negotii, cum potissimum de *Saxonica* agere constituerim, pauca duntaxat de illa inferius delibaturus. Per *Domum* autem *Saxonica* intelligimus *Serenissimam illam Familiam*, quæ per tot secula titulo *Ducum Saxonie* gavisa est: in cujus incunabula ut hic prolixius inquiram, eaque acciam, neque ætas, neque chartæ angustia permittit. Exequatur iter hoc is, qui iudicii confirmatoris, & cui de meliore luto finxit præcordia Titan. Ego hoc tantum addo quod ad meum facit institutum. Nimirum postquam exautorato *Heinrico Leone Ducalis hæc Saxonie dignitas* ad *BERNHARDUM* devoluta fuit, descenderunt ab ipso trini *Alberti* & trini *Rudolphi, Wenzeslaus* itidem, omnes Ducali hac dignitate juxta *Axioma Electorale* inclyti. Hæc linea, ubi per mortem finiebat, Di-
gaitas